

afb. 4. De *Promenade Plantée* en het *Viaduc des Arts* in Parijs bieden inspiratie voor De Hofbogen.

van een langer spoortracé dat Bastille met Vincennes verbond, in het oosten van Parijs. In 1969 werd de treindienst definitief vervangen, waardoor het viaduct en het station buiten gebruik raakten. Tien jaar na de opheffing van de treindienst besloot toenmalig president Mitterrand het monumentale stationsgebouw af te breken en op de plaats van het station een operagebouw te bouwen. Aansluitend op deze ingrijpende operatie besloot het Parijse stadsbestuur tot de aanpak van de openbare ruimte in het direct aangrenzende twaalfde arrondissement. Deze wijk was relatief arm en door een extra (groene) impuls in de openbare ruimte wilde de stad een herwaardering bewerkstelligen. In tegenstelling tot eerder bij het station, koos de stad dit keer voor een minder drastische ingreep en besloot het spoorviaduct te bewaren en als

onderdeel van deze operatie te herbestemmen tot publieke ruimte. In 1988 begon men daar met de aanleg van de *Promenade Plantée*. Het resultaat is een 4,5 kilometer lange doorgaande groene wandelroute, een romantische oase vol met vijvers, wild begroeide pergola's en weelderige beplanting, die eindigt in een speciaal ontworpen park. Tegelijkertijd constateerde men dat veel kunstenaars en ambachtslieden die van oudsher werkzaam waren in het twaalfde arrondissement het gebied verlieten bij gebrek aan goede en betaalbare werkruimte. Als reactie op deze ontwikkeling werd in 1989 besloten de bogen bruikbaar te maken voor deze specifieke doelgroep. Hiervoor werden de bogen extern voorzien van een nieuwe glazen pui en intern van vides en kelders; zo ontstond het *Viaduc des Arts*. De boogruimtes worden